

Şuptu kozkooprtarga, XOORXE-ge, majgınnarga polgaş tergi sadıqıylarına

Tıva tıp koortun paaştar cerinden podunıy pygy sisteminde medeeler tınnadıy polza, ertken 1935 cılda TTK-nın paaştar cerinden „KOOPERAS ORUU“ tep tuskaj solun undıyur turda polza, TTK-nın pygy sisteminde azylycınar pottarın tus-tuzunda corudur turar sadıq saarlgazın polgaş sadır alıyşkınıy talazı-pile azyldarın cedişkinin polgaş cetpesterin kalbaa-pile ırgılyy pizip kirzip turgan poldur.

Am po 1936 cılda paaştar organizastarın ajttıyşkınıy jo-zugaar, TTK-nın canına turgan „KOOPERAS ORUU“ solunnu tyzyrgeş, Cazak cerinin canında „XOSTUQ ARAT“ tep solunga kadır kaan poldur.

Seelgy yjede kóstıy turar polza, „XOSTUQ ARAT“ solunda polgaş eske-taa solunnarda koortun pygy sisteminden şooluq kirışpejin turar todargaj tur.

Mañaa TTK-nın pygy sisteminge, TTK-nın paaştar cerinden taqzır tınnadıy polza: moon songaar „XOSTUQ ARAT“ solunga polgaş cer-le solun parıalgaga kozkooprtar, majgın ergelek-cleri polgaş tergi sadıqıylarından idepkeliy kalbaa-pile kirzip, jottarın azy corudulgaзын ceder, cetpesterin polgaş koore-pas talazı-pile massalyq azyldarın ırgılyy pizip, sıydyr turarın ragındır taqzır tur.

TTK-nın paaştar cerinin targazy UBANGUR

Paaştar cerinin sekreteri TONDUP

Tıva arattın tıp kooperativnıy paaştar cerinin № 7 toktaalı.

1936 c. 3 ajnıy 12 xynynde

TTK-nın paaştar cerinin 7 tugaar xuralından Tees-xem kozkoobunıy tugajında toktaadyr polza:

1. Tees-xem kozkoobunıy paaştar cerinin targazy eş Sandanmaan podunıy pildirişkinin jozugaar, uk azyldan po cıldın 1 ajnıy 29-tan egelep xostaar tur. Ooñ-pile kadır, Tees-xem kozkoobunıy ulyk planın 1935 c. 4 tugaar kvartalında cedişkinin kyyssetenin parımdalap, eş Sandanmaan 100 akşa-pile şaanaar tur.

2. Tees-xem kozkoobunıy paaştar cerinin caa targazy po cıldın 1 ajnıy 29-tan egelep eş Aqbaan-sambuunı, ajda alır şalyñ 153 akşa, oon ıñaj komunal azaalga cok kıldır tomıllaar tur.

TTK-nın paaştar cerinin targazy UBANGUR

Paaştar cerinin sekreteri TONDUP.

Xooraj koobunıy xooraj kıdynda azy-agıy-nyñ ceri tarılgaga azylynga pelen tur

TAR Caza polgaş ARN TK curttın ulus azy-agıyın kolu polur mal azylyñ tuzalak adır cer taraalan azylyñ şolun 1936 cılda kalbaartır polgaş şıparın xocıyderi uluq uzur-tuzalıq polurun ajttır, pidingir ajttıyşkın pergen.

Xoorajın xıucıyların kal-bak xuralınga TARN polgaş arat tymennin ıñak paaştıyşy Toka-nıy ajtkan, „XOORXE polza, ana-la pıyındıq organizas eves, koncuq uluq uzur-tuzalıq, TAR-nıy Kızıl-xoorajın arat tym-enin xandırar, sadıq langıylar-taa polza, arıq-şever kulturıy, ıyegerliq polur uzurluq“ tep ajtkan.

Xooraj koobunıy pıy cıgula pedik cerinin pıreezi poor—Xooraj kıdyñnyñ azy-agıyın tarılgaga azylyñ peletkelin todargajlar koreeli: Caa pıgan 4000 akşa-pile kılgañ, kol azy po cıldın 3 ajnıy 15-te toozulgañ, andazın 8 pelen, ilir 12 pelen, taraa cazar maşına 2 pelen, 20 aattın xomuut-tuga xereksele py-gyn pelen, tarılgaga xereqleer xendır suq teş eske-tıa cyzyn-paazın xereksele pyryn pelen. Azylyñ kyzy ceder, tarılgaga kırıg aattarın 4 ajnıy 10 dan egelep tıstandırar planıy kılgañ.

1936 c. tarıy kulturıy: Kartıyşka 20 ga, yrezini 25 toon par, kygyrze 3 ga, yrezini 10 kilog. par, arıus 5 ga, yrezini 8 kil cetpes, karpus 2,5 ga, yrezini par, pomidor 0,5 ga,

yrezini ceder, tarımal sıvokıya 0,2 ga, yrezini par, morukor 0,1 ga, yrezini par, soguna 0,1 ga, eske kultur 0,1 ga yrezini par. Sula 3,5 ga, yrezini par py-ry tarılgaga 35 ga tur, Kygyrzeni 36 c. 1 ajnıy 12-ten egelep şil paz-ıñ istinde taraan, 4 aj 1-den egelep cıır, pomidornı 35 c. 12 a 25-den egelep taraan, 36 c. 5 ajnıy 20-den egelep cıır.

Xooraj kıdyñnyñ azy-agıyında koncuq cetpes cybe par: Cyl tize, 1935 cılda ıstıynde ajtkan xamık pogaalrıñ kılpar algaş, onu ar koryner, ceze kandyq xeregıl teerge, ıncar mıncar-la turar, xarın camdıktı tıñnaarga, TTK paaştar cerinden kartıyşka par ırgı-pe, karpus par ırgı-pe, tep ajttıyşkın turgan poor. Xooraj koobunıy stolovaj canında sklat azylyñnyñ ıñdyq cybe par, alır sıler-pe, mıñdyq cybe par, alır sıler-pe tep telefon-pile pol-gaş mıñnıy organizastarga pot-tar ırgılyy parıy turgan, oon keep ar alza kancar par cybe ijik?

Kızıl-xoorajda şkolalar, şeriq ceri, emnelge ceri, Taq ıyetyr egeleer ceri, stolovajlar oon-taa eske cerler ıstıynde ajtkan 36 cıldın poga tarılgazy cıır polu pergeninden egelees, 1937 cıldın majga ceder ceze xerek, kandyq cyu xerek, am toraın sagıy pı-ıy, xarın mıñnıy xooraj koobu-pile kereezin carıy alza coguuru koncuq negettinir turar tur.

Xooraj koortun targazy Lopsan.

Cut teş tıvıñajnyr-la turar

Kaa-xem kozuunıy Pelbej sumuzunıy sagıyga ceri polgaş nam, areve ıyrleri cut-pile temis-sezir teş ıjıy-cıdyñ cok azyldar turar. Myn sumunıy Codur-aalıy, Şıbej teen ıyşas cerlerde xar kılın polgaş maldın adaa aattar turar. 2 ajnıy 1-den peer 3 ajnıy 13-ke ceder pajdalıy 9 erege 235 paaş malın odarlatkan, 8 erege 256 paaş malınga cer eıy perip turar, malıñ cemi par 28 erege 443 paaş malın turguzu azyar turar.

Po tugaajında xamaatıy connun cutka udur tuzalamıy korgyzur turar: Coduraalqda xamaatıy-lardan 19 şanak savañ, 12 arık cıraa taraa pıgu, Şıbejde xam-aattılardan 11 şanak savañ, 12 arık cıraa taraa pıgu—mıñdyq cyılderni xalaska tuzalaan.

Cutka udur kozuun tıleezi P. Lopsan.

1936 cılda mal sadır alıyşkınıy corudulgalary

1936 c. mal sadır alıyşkınıy cedişkinin-pile corudur, cazak, namnıy ajttıyşkınıy coguuru xıussaazında ceze pyryn-ıyile kyyssedir sorulga-pile pygy kozkooprtardan tarıy kyyssedir corudar praktik azy xemceqlerin cyyl cyıldır topcılary polza:

1 Öj-öjde mal sadır alıyñ ızykteldır-be-jin, şuptı cıl turguzunda corudar. Sadır alıyşkın azylyñ peletkenir corudar polza, 4 ajnıy 1-den egelep, 11-ajnıy 1-ge ceder sadır alıyñ mal-pile eksport planın polgaş ıstıkkı telgiirnin xereqlelin pyryn ceze toldurar.

2 Sadır alıy maldın ertteen, mal dıñ ten-zizin parımdalap toktaadyr polza:

Myjıstıyq poda mal.

a) Tiriq tenzizi 250 kil. ceder polza, 1 kildin 16 kıp.

b) „ 350-den 390- „ 1- „ 18- „

c) „ 390- „ ıry „ 1- „ 20- „

Cılgı mal

a) 2-xar ceder 15 akşa

b) 2 den 3-xar ceder 30 akşa

c) 3- „ 15 „ 46 „

d) 15- ıry „ 40 „

Tajılyıy: Tış cok kılgañ polgaş aarıy mal albas.

Xoj polgaş iirt

a) Tiriq tenzizi 35 kil-cedir 1 kil. 16 kıp.

b) „ 35- „ pol. oon ıry polza, 1 kil. 18 kıp.

Öşky

a) Tiriq tenzizi 28 kil. ceder 1 kil. 13 kıp.

b) „ 28- „ pol. oon ıry polza, 1 kil. 15 kıp.

3 Mal sadır alıyşkınıy ertte egeleer sorulga-pile polgaş cazyñ, cıyñ mal sadırına idiq perip, maldın kyş albaanınga nemelde erttek toktaadyr polza:

a) 4 ajnıy 15-ten 6 a. 1-ge ceder nemeeri polza, 50 xıu.

b) 6 ajnıy 1-den 7 ajnıy 1-ge „ 30

c) 7 ajnıy 1-den 8 ajnıy 1-ge „ 20

4. 1935 cıldın sadır alıyşkın azylyñ turzulgaзыñ parımdalaarga polza, tergi sadıqıyların azylyñ ekki pildiri-pile turguzarga, mal sadır alıyşkınıy artıy azylyq poor tıleele, Tıp koortun pygy sisteminge taqzır polza, tergi sadıqıylar-pile corudar azyldın po corudul-gaların egeleer uzurluq tur.

a) 1935 cılda sadıqlar turgulaan tergi sadıqıyların azylyñ tus-tuzunda tarıy xınaar polgaş idepkeliy ekki azylycınarın ileredip, oları po 1936 cıldın azylynga pıydyr azyldadyr onza cıgula tur.

b) Kereezin kyyssetpeen, erttektıy paraan cy-enin occodun perveen tergi sadıqıyların xereen tarıy emgelees, Şıygy ce şilcidip, tyrgen uzurun tıvayın oraldayr.

c) Tergi sadıqıyların keree kyysseldezin aj pyrynıy 1-caada xınar turar polgaş sadır alıyñ malın aj sanında (argalyq polza, 15 xongas-la) tızaar turarın toktaadyr.

d) Tergi sadıqıylar mal sadır alıyñnyñ şannalınga, kozkooprtun tıp ceringe tızaar polza, sadır alıy tıynıy podıaş, taşkaar ıydyrer mal tugaajında 20 xıu polgaş taşkaar ıydyrves mal polza, 10 xıuıy tus-tus tıpsır. Sadır alıyñ malın majgınnarga tızaar polza, taşkaar ıydyrer malga 16 xıu polgaş taşkaar ıydyrves malga polza, 8 xıuıy tus-tus tıpsır.

e) 4 ajnıy 1-nin ıyzejinde arattarga cygyryk paraannarın taarıştıy, pıy tugaar eelceqde-le tergi sadıqıyların xandırar. Tergi sadıqıyzyñ alır turazı cok paraannıy ana albadar perip polbas. Tergi sadıqıyzy kooperastan alıy paraa-

nıy malga sadarda, TTK-nın sadır ertteenden ıyyledip polbas.

Tergi sadıqıyların paraan satkanıñ şannalınga paraan satkanıñ tıynıyden 10 xıu alır uzurluq.

f) Tergi sadıqıylarına pıy udaa paraan, akşa pergen soonda, ıjı udaazında paraan, akşa peerde polza, mıñnıy alıy cybezınin occodun peerge xıleer algaş, am peer uzurluq. Occot dok-ımenneri polza, majgın, azy sadır alıy cerden tıvıskan kvıtanıyalar polgaş sumı cerinden padıy aan artıy paraannıñ tıvızy polur tur.

g) 4 ajda kozkoop pyryzyñ tergi sadıqıyların cıylyl xuraldarın corudar. Ana sadır alıyşkın azylyñ argaların, mal tızaarın cy-ımun, tergi sadıqıyzy kozkoopka occodun peer cımunıy polgaş eske xerek kılgañ corudar pr-aktik azyldarın cıgaalazyr.

ı) Şıñcy şıdyrgı ekki tergi sadıqıyların uk azylynga pıydyr tıleele, azyldaada ekki pajdal turguzur peer, cızeleerge: kozkooprtar polgaş TTK-ga kelgen tergi sadıqıylarına orun tızektıy oran sava pıyñ, azy-cem peletkeer pol-gaş kulturıy pajdal turguzur polgaş olarıñ arazynga massalyq azy corudar.

5 Kozkooprtar polza, p/c 4-ajnıy 1-nin pı-tinde, maldı aj-ajda tızaar-pile cıl planıñ 90 xıuıy tergi sadıqıylar-pile keree carıy xandırar polgaş 10 xıuıy majgınnarga, aj-ajda mal tızaarın onaar corudar. Majgın ergelekclerine mal sadır alıyşkınıñ onaalga planın azy kyyssedir kıldır xıyleedip taqzır.

6 Maldı TTK-nın bazalarıñ-ce corudar-pile şaq ıyede pıler tıleezinde, mal tızaarın cımunıy toktaadyr polza:

a) Tergi sadıqıylar sadır alıyñ malın kaly-la cookku majgın polgaş azy kozkooprtar ajda 2 udaa tızaar uzurluq.

b) Majgınnar polza, cıgan malın kozkooprtun mal pıler bazalarıñ-ce, azy şıut TTK-nın bazalarıñ-ce (Kıze, Şııııy-kara-suq, Kızıl-ce) ajda paza la 2-ıdaa corudar uzurluq.

c) Kozkooprtar polza, TTK-nın mal pıler bazalarıñ-ce malın kodannar sydyrer uzurluq.

d) Uluq poda maldın kodan 50 paaştıy kudu eves.

e) Pıce şeer maldın 300 paaştıy kudu eves.

7 Mal syrylgezin ekki organizastar, oon cıder-tıdaarın polgaş tenzın kuduıatpazyñ xı-amcıl, p/c 5 ajnıy 1-nin ıyzejinde corudar azyldar polza:

a) Kadarccıylar, mal syrykcyler polgaş oruk suur xınakcılarnıy ırgılyy kaadılarnı şılıp turguzur. Olarıñ-pile keree carıy, alıy xıvı-pile xandırar, mal syrer, kadararın surgaar tugaajında xuraldar corudar.

b) Mal syrylgezinin ertteelderin taarıştıy, oruk suur tıstandırar kadarar cerlerin toktaadyr, xonar cerlerin polgaş xıynde syrer xemceezin toktaadyr peer. Mal syrer oruk ertteelderin mal emcızı polgaş kozuun sagıyga cerleri padıy peer uzurluq.

c) Kozkooprtar mal pıler, baza polgaş taşkaar ıydyrer maldı tızaar bazalarıga ekki oodar sugatıy cerlerni TTK-ga ajttıy pergeş, pıydyr uzurluq.

8 Solunnarga mal sadır alıyşkınıñ corudulgaзыñ ırgılyy cıydyr. Kozkooprtardan, mıñnıy majgınnar, tergi sadıqıylar, kadarccıylar, mal syrykcyler, mal emcızın azylycınarın solu-nga ırgılyy pizip turar, cıy alıy cıdışkınıy tus-tuzunda pıziir.

TTK-nın paaştar cerinin targazy UBANGUR.
Paaştar cerinin sekreteri TONDUP.

33-34-35 cıldarda 8.401 paaş mal nemeşti

Parıyñ - xemcik kozuunıy 24.677 turgan polza, 1935 cılda Xendelen sumuzunıy arat connar malıñ pıazın 3 cıldın ıstınde eleen xıjny ıstıygen, cyl teerge, 1933 cılda pygı malıñ sanı—

MALDYN CYZYNV		1933 c.	1934 c.	1935 c.	Öskeni 1934 c.	Öskeni 1935 c.
1	Inek	2.811	2.988	3.496	172	513
2	Cılgı	2.164	2.164	2.444	—	280
3	Xoj	10.807	11.951	15.246	1.149	3.295
4	Öşky	8.900	9.673	11.892	773	1.219
Kattıyşas tıny		24.677	26.771	33.078	3.094	6.307

Po ıstıynde sannardan algaş tarıñnyñ idepkıy sonıurgalın sa-kıerge, tus sumunıy malıñnyñ ıy, cazak, namnıy ajttıyşkınıy şılıpırlerin xerek kılgañ kyyssedip turar koncuq todargaj korgyzur turar tur. Po cıynıy cıydağalın teerge; arat con pot-

Narıñ, Teesti pıy tugaajında azy kaqıdy

Tees-xem kozuunıy Narıñ sumuzu, Tees sumuzu-pile parılgalın margıldaazın corutkanıñ 3 ajnıy 1-de tıynıy kerege, Narıñ sumuzu 112 cıygalıy turar tep margıldaada ajtkan polza, am kyyssetenı 128 polgan. Oon ıstınde „Şın“—63, „Areve şıñ“—29, „Byleten“—20, „Xostuq arat“—16.

Tees sumuzu 90 cıygalıy turar teen polza, am kyyssedip alıyñ 66-la. Oon ıstınde „Şın“—solun—31, „Areve şıñ“—5, „Xostuq arat“—18, „Byleten“—12. Moon ar kerge, 1 tugaar tınnelinde Narıñ sumuzu azyr-kaan tur. Am 2 tugaar tınnelinde kım aşkan turar eves, paza koor tur-jen.

Aratkor Monzulın.

TAR Kultur ministeriniñ canında Arıq şeber komizynıñ toktaalı

(1936 c. 3 a. 13 x.)

Кызыл-хорайга, козууннар төр серлери полгаş көдее турлақ-лара разын едилер азықлаарыны баяр-ла рағымдалаар арıq-şебер сирити.

Хар-сам ерир, паза кыстың ујезинде разын-пағат полгаş казаа-хорай сап аа-сөк поктайр турар узурунда, сазын сиритаксы сонун іштеге суыл ырунун халдағырлық ізін-паар аары тартыр кееринің ајылы турур келір поор тур. Мындық полғаньны узурунда адаанда сьскаар ајттыр-каан арıq şебер хемсеглерин тар-тарıтотандырыр соғутса соғуур төр Kultur minister cerinden сағындырар полза:

1. Разын ырузынун сапнага азыр, туқлаар аастық пок хаарзаа кылғаар.

Ой хаарзактар-се аар-саар пор-вак ыруын сывелер полгаş пок төгер, сизеелерге, сөк, ызынды, сарык ызуқ сава полгаş шіл, кизи албас ыт сиве хере ертен ідик-хер полгаş оон-таа өске сывелер. Ой хаарзактар тола пеерге-ле хамык погун пок төгер сер-се аарары сөөрттыр төр турар.

2. Суықун-саағын сизектиқ суык ырттақ сывелерни саялдар узурунда, улус олurar турар оран суурдан арај ырадыр уургај казар, ол уургајын аскын калбак ман-зы-пиль туқлар турар кылдыр тур-гузар. Паза оон кырыга сыве төктыр турар кылдыр пір шаараш ыттен кылыр алыр узурлуқ.

3. Разын ырузынун разын-нардан елеен ырадыр еккі ханы онгар полгаş хаалгалық алваннаар разыннарық турар узурлуқ. Ой алваннаар разыннарың істин по-сылдың 4 аның піреде астар арықлаан турар полгаş пагај сириттыр ындырер сыве-пиль оон ол пагај сьдын арыткан турар узурлуқ.

Алваннаар разын-пиль пок-сак төгер уургајын херим казаа іштеге кудуктан 30 метирден cook cerге тургузыр полбас.

4. Херим казаа іштеге кудук-

туқ разын еелери кудуунун сапна-да тола перген хар полгаş тошту топ-тораан астаар узурлуқ. Куд-ук-се полгаş-полар синіп кере пер-везин тееш, оон санын толгандыр ілдендір тоурак төккеш, оон кы-рын манзылар-каар.

5. Хат хадааş кудук-се хамык-ла тоурак-тоозун, пок-сакты килі шаартар полур сыве төледе, куд-уктун аскын сыве өтпес ыжаş халы-пиль халыртаары сугула.

6. 2 метирден кыска евес темір ілсиреліқ ыргылы аңаа турар темір хуунну кудуктун халагар ыжазыңа баяр-ла рақлар кааған турар узурлуқ. Паза кудуктун іштендір подунун хуи хууну-пиль суқ узур алыр сорукту шуут хоруқдаар.

7. Поттарың херим казаазын-ың іштеге полгаş кудумсизунун сооғунга кыстың ујезинде енд-ерлі перген пок-сакты хар ерир ага пеері-пиль-ле топ-тораан астар арықлааş, оон пок төгер сер-се аарары төгері сугула.

8. Пір-ле разынга халдағырлық ізін-паар-аары (дизентеріј полгаş оон-таа өске) тартыр келген пола, ол тугајын саадатрајын топ-тораан емнелге серинге ијік-пе Kultur minister cerинге тыннадыр сугула. Оон ынај мын разынның аары перген улзунун суқ ар ізип турған кудуундан пір шіл суқдан кудур алгаş, Кызылдың емнелге серинге ыңцидері-пиль топ-тораан аарар.

Хамык-ла разыннар еелеринге Арıq şебер комизьндан сағын-дыр тыннадыр каары полза, ро-токтаалды јозуғаар кыыседип тур-ар, турвазын хынаар тугајында арıq şебер бригадлар ро-сылдың 4 ај-ның 1-ден 15-ке cedir хыналда сорудар. Арıq şебер сиритун ырен разын еелерин саадаа cerin-ден полгаş арıq şебер харагал-заар cerден тorgap шидер аарар.

Арıq şеберниң Төр комизьның тargaзы полгаş Kultur ministe-ри Т. Sedip-ool.

Kolxos aptekсыгазы

Мал емнелгезинин серлеринден колхостар полгаş CAE-лерниң ы-ак-узак турары, мал емцизи азы-даксыларның cedіspezi, мал емн-еер талазы-пиль мал емнелгезинин серлери улуқ козууннарны кезип емнел турары, тазыр сөөрттыр со-руктун cedіspes пагајы—ро ыгу соруктарны хараазы-пиль, малга соғуур өј шаанда тuzalamсы көргыстунмејін турар. Оон узурун-да, соғуур өјнде тuzalamсы көргыстунмestin хараазы-пиль перге евес, пөдуун аарышкындан мал өлур турар суылдыр пар. Ой ындық аарышкындар полза, хөј-хөј-пиль поор турар, малга соғу-ур өјнде тuzalamсы көргызыр тургаş, темги ол аарықларны пааş удур саялдары полур.

Кандық-таа бригадир—малсы кизи, улуқ евес поттуқ турзулгалық полгаş, мал емнел пөдуун емнел-пиль таныş полза, палықла-ры, ішти-хыры хевеер, перттинер полгаş оон-таа өске ол ыскаş со-руктарны пааş удур саялдары полгаş ол тугајында мал емнелгези-ниң тuzalamсызын көргызыр полур тур. Ро тугајында колхоз полгаş CAE-ге колхостун aptekсыгазы тuzalamсы көргызыр ыдаар.

Саяғы ујезде ымыраа-seekтиқ шаада малдың кезі picci-ле шә-мак палық апаргаş турда, ону соғуур өјнде емнелес полза, малды сандан ындыр полур, мын созу-пиль колхостун ыдыр-ылге планын кыыседирин ызыр ыдаар тур.

Ем савазы соғу, ханы улуқ нурузунда ону тилер тыртык-савастың хараазындан колхостарны

пааştaj-ла тuzalamсы көргызыр-теринин емнелі цок пoldurup турар.

Мындықның төлеезинде, Мал-сер мин колхостарга, CAE-лерге тардыр-пиль мал емнелгезинин пааştaj-ла тuzalamсы көргызе ка-апар, стандарттық aptekсыгаşтар-ны тургузыр турар. Мын мал емнелгезинин aptekсыгаşтар-ны пааştaj-ла тuzalamсы көргызыр-теринин емнелі-пиль хандырттыр полгаş мал емнелгезинин салыр сер-леринден паза немеј хандырттыр-ыр турар. Ук мал емнелгезинин aptekсыгаşтар полза, тuskaj şkaftық турар јозулуқ полгаş оозун кургақ cerге кадағалаар узурлуқ.

Мал емнелгезинин aptekсыга-тар полза, ро емнелі хереқлер емнел тургајында тва тл кырында пизен ајттышкы саавыр-пиль хандырттыр.

Xilinskij.

Cut-pile teere temissezip turarlar

Сөөн-хемчик козуунунун Сол-сур сумузу Тамба-сырын теерзі, ро-сылдың 1 ајда-ла подунун 30 пааş малын одарладыр-пиль 4 өқ-пун 35 пааş малын ар алгаş, 3 ајның 10-га cedir көшкен одарында мал хыр турар полгаş саңыс-таа пааş мал өлурвен.

Паза мын сумуда нам ке-зигуны Picce-ool, подунун малы-пиль 2 кизиниң 70 азық пааş малын консуқ еккі азаар азырар турар. Ро ыскаş аргалар-пиль малыс cudatpaalyнар.

Samdyñ.

Taңdy kozuununda nam yyrleriniñ mal-nyñ ɵzyr turar

Taңdy kozuununda tus tus sumularında nam yyrleriniñ mal-nyñ cыл-cыlda ɵzyr turarın moon adaanga san-pile kɵrgyzerge:

Yyrler attary	Kɵzıgynnerin cыл-cыlda малын пааş сап				
	Кыдыр	Інек	Сыгы	Хөј	Өшкү
Mezegejde № 2 yyr	34 c.	155	72	217	29
" " " " " "	35 c.	201	87	234	56
Xadında № 3 yyr	34 c.	155	48	95	31
" " " " " "	35 c.	233	55	144	78
Elegeste № 4 yyr	34 c.	357	150	735	499
" " " " " "	35 c.	431	177	920	723
Şanganda № 6 yyr	34 c.	212	93	405	209
" " " " " "	35 c.	255	117	499	270
Kɵk-pulun № 5 yyr	34 c.	845	158	665	224
" " " " " "	35 c.	438	137	930	263
Paş-xaakta № 1 yyr	34 c.	55	25	106	—
" " " " " "	35 c.	63	35	127	—

Ystynde sannardan ap kɵrge, pistin kozuununda nam organiza star ɵn tus tus kezigynneri eleen cedіşkinniq малын ɵstyryp tur.

Moon songaar tus kozuununda nam kezigynneri малын ɵstyryr-де ulam-na erestiğ aзылдар, аңаа хора полур ызын-паазын суыл-дер-пиль темиссеzip азылдаар.

Nam kozkomunun targazy Taava-cap.

Ekki aзылдық kezigyn

Сөөн-хемчик козуунунун Сы-гаккы сумузу 4 тугаар арванны хатааттыз, 11 тугаар нам ыру-нын кезигуны еş Kodur-oolдун малын паазы ɵzyldeliq полгаş cutka алырарын турарын todargaj-лар кɵrge:

Mal ady	35 c.	36 c.	Өскені
Сыгы мал	8	13	5
Інек мал	7	9	2
Хөју	22	26	4
Өшкү	12	17	5
Kattыşkaş:	49	65	16

Мыа 3 ајга cedir 16 пааş мал немешкен турар полгаş 35 сылдың кызынды мал семин еkkizi-пиль peletker алгандан, ро кыстың азылдық цудунга саңыс-таа пааş мал первејин, ханы cutka удур erestiğ temis-seldi сорудур турар.

Cer-cerde nam kezigynneri Kodur-ool ыскаş, erestiğ temis-sel сорудары сугула тур.

OKTE sekreteri Sedip.

Pydy-le pyrytkop olurar

Улуқ-хем козуунунун Ezim сумузунын Uyzeк теп cerде турар 3 арванның таргалары (Nazыttaj-ool, Cyldym-ool, Calvaa olar), 36 сылдың 1 ајдан egeleeş 3 ајга cedir 2-ле удаа cut pyrytkeli кылган, ол pyrytkel кырың кө-ерге, аал өөнге олурар алгаş-ла, pydyu сорудур олurar турлар. Ро тугајында curtun arattarының cu-gaalazyр турары: „ро хире cutta, pyrytkel теп сыве саңыс-таа цок, 36 cыlda саңыс-таа targa пааştıq kizi meen ɵmge keep kɵrbedi“ tizip турар.

Пагај азылдар турар арваннарга суму сағыргазының пааştalgazy паза suladaaş тур евес-пе.

Coғuur cerin kulaanga ced-irip олur-men.

Samьraa.

36 c. mart aјның 1-ден 10-га cedir Sovьtьvtranстың avtomashinalarының mannaşkыны KɵRGYZYQLERİ

Uzun saп	Cыскаан тугаарлар	COLAACCBыLARНЫ A D Ы	Хын-тыннын ортумак маннашкыны		Ertken kilo-metrleri	%	ТАЈЫЛБЫРЫ
			план-да	ынын-да			
1	2	Sivkof	220	340	1540	2380	154,5
2	4	Kvitnıj	"	328,6	"	2300	149,3
3	5	Zukof	"	62,3	"	436	28,3
4	6	Bargojakof	"	242,3	"	1696	110,1
5	8	Oxotnikof	"	186,9	"	1308	85
6	9	Şirnin	"	296,6	"	2076	134,8
7	10	Cunaret	"	222,6	"	1558	101,2
8	11	Smušenko	"	233	880	932	105,9
9	12	Ivanof	"	234,3	1540	1640	106,5
10	14	Ardaşof	"	264	"	1846	119
11	15	Pjatkin	"	124,6	"	872	56,6
12	17	Filipof	"	225,1	"	1576	102,3
13	18	Nagornıj	"	337,1	"	2360	153,2
14	19	Ak-ool	"	329,9	"	2288	148,6
15	20	Buldakof	"	261	"	1828	118,7
16	21	Tixonof	"	316,6	"	2216	143,9
17	24	Terskiј	"	261	"	1828	118,7
18	25	Xuralıaj	"	200	"	1400	90,9
19	26	Melbert	"	337,4	"	2362	153,4
20	27	Өşky-saar	"	110,9	"	776	50,4
21	32	Telger	"	270,8	"	1896	123
22	31	Malşef	"	311,4	"	2180	141,5
23	33	Kilin	"	357	"	2499	262,3
24	85	Seren-ool	"	268	"	1876	121,8
25	36	Taməa	"	316	"	2216	143,9
26	37	Oxotnikof	"	384,4	"	2691	174,7
27	38	Bednjakof	"	314,3	1232	1760	142,9
28	39	Padı-lama	"	240	1540	1680	109
29	40	Batin	"	160	"	1120	72,7
30	43	Sandakof	"	399,1	"	2794	181,4
Kattыşkaş			6600	7933	45232		
Şuptuzı				264,4		1813	120,2

Кезигын адын сор сағывас кизи поор

Улуқ-хем козууну Tus-тақ сумузунын 7 тугаар арван, нам кезигуны Sedipty nam ыруын-де „пизик пилес кизи, пөгымнерге киліп өреніп көр“ теерге, „мен кичеелге-таа парвас-мен“ теп сезик цок олurar. Оон аңыда tus ырунын хурал-суулаазыңа-таа келбес, ро 36 сылдың солун сағылганы паза сағываан.

Moon ap kɵrge, kezigyn Sedip, podunun sorulğazын kыыset-pejin турар полгаş kezigyn kizi ertip, arattarының kuduruunda corup турар полза, namнын sorul-gazyңа kancap-таа таарышпас cor-uk мын тур. Ро kezigynny ol хатаағыр ыруын-де тынзық tol-gavaa-се хорзок.

CANGЫS-TЫT.

Ыадыр арның кай поор?

Улуқ-хем козуунунун Xen-derge сумузу, Calзыр оғлу Tam-дыңнај теерзі, мын сумунын cu-даан малын азыраағыңа, cазак-тан iziq тuzalamсы көргызыр пер-ген сула, сigen, savannы арat con-ga cecir şaa-пиль ылеp perip tur-da, podu iji-ушудаа ар турған хире de, am паза алыр-мен теп кeerге, суму сағыргазындан оон cудaan малын паазын рағымдалааş tar-aa пеерге, „slernin moonar cyu poor cybel, Lama, хамнын ајыс ырылеzi-теq, camдызы-пиль ыстааş, camдызы-пиль cettirttir cybe-pe, oon мал мөңгереј peer cybe-pe, cазак, namнан тuzalamсызы теп-ле азырганық cybe ekkelgeş, ar-at connu хөј şyydedip турған херее cyu poor, кымын малын кым азырар perip coraаны? Ca-zak, nam-таа полза, азырганық cybezi-пиль кымын малын азырар peeril“ теп, хөј connu ортuzun-ga ынар олurdu. Olurған ulus-таа ыт цок тapyлааş олurdu.

Еş Tamдыңнај! Podun полза, kezigyn kizi-men теер corzuk-sen? Cазак, namнын тuzalamсызын ы-дық-ла хереқлес полzunza, po-

dunnun ekkın-пиль кезип алган sigen-пиль малын азырар турар-ың ол-п-? Cor, ааында саңыс tudum sigenin pezin цок ыскаş-ыгај!

Ханы сор, „4 инек, 4 moldur-ga, 61 хөј, өşky азырар турар kizi-men“ теп, cазактын тuzalaan мал ceminden 228 kilogram сула, 192 kilogram savan ap турар cyu-ijik. Ol тuzалық полгандан паşка, тuzамык полган евес.

Хар cарar талыжың pezin козу-ун targaзы кылыр перген ысказы-гај! 69 пааş малынны та'вıj-пиль хар еştirbeјin, xолun pile хар ezip азыраан полzunza, кандық перге tur. Cазак, namнын ро хире улуқ тuzalamсызын көрүр тургаş, ы-на ca тееринден ыјатпас сен-пе? Men полза, cer-ле ына теј албас-мен. Menden өске arattar-таа кайын ына теј-аар.

Arat tymennin murnunga paj-ылаттыр турған, cазак, namнын улуқ тuzazyңа удур, мындық pytpes cугaa cугaalap олurar ke-zigynny ыу cerinden kancap кө-ер евес, тынналар олurar тур.

Pory.

